herpy

GEKKOER

Turpan wonder gecko

Teratoscincus roborowskii

En orange ørkengekko med store frøøjne fra Turpan-lavningen i det nordvestlige Kina. Den er nataktiv, graver sine egne gange i sandet og har store, tagstensagtige skæl, som rasler, når den svinger halen. Den er robust, når forholdene er rigtige, men skal have det tørt og en kølig vinterpause.

Familie: Sphaerodactylidae Tidligere navn: *Teratoscincus toksunicus* Udgivet 14. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**8-9 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**8-15 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**17-20 °C**
Luftfugtighed	**20-40 %**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**2-4**
Inkubation	**70-110 dage** ved 27-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES-listerne eller i bilagene til EU's forordning 338/97. Den beslægtede T. scincus står i bilag D, men det gælder ikke T. roborowskii. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. Kinas vilde bestande er beskyttet af national lovgivning, så vælg dyr fra opdræt.

Om arten

Teratoscincus roborowskii har store øjne uden låg og med lodret pupil, og de giver dyret et frøagtigt udtryk. Skællene på krop og hale er store, tynde og ligger som tagsten. Når gekkoen føler sig truet, krummer den ryggen og svinger halen fra side til side, så skællene rasler.

Jacques von Bedriaga beskrev arten i 1906 og opkaldte den efter den russiske opdagelsesrejsende Vsevolod Roborovskij. Den har i perioder været slået sammen med både *Teratoscincus scincus* og *Teratoscincus przewalskii*, men genetiske og morfologiske undersøgelser har vist, at den er en selvstændig art. *Teratoscincus toksunicus* regnes for et synonym. Slægten hører til familien Sphaerodactylidae.

Voksne dyr måler 8-9 cm fra snude til kloak, og totallængden opgives til 15-17 cm. Hannerne har et lidt bredere hoved end hunnerne. De voksne er overvejende orange med uregelmæssige mørke pletter på oversiden og lysere sider og bug. Ungerne har tynde mørke tværbånd, som forsvinder med alderen. Unge dyr kan krølle halen frem over ryggen som en skorpion, og meget tyder på, at de efterligner giftige skorpioner, der lever samme sted. Der findes ingen pålidelige vægttal.

Af slægtens arter er det denne, der oftest sælges, og den opdrættes jævnligt. Den er nervøs og tåler håndtering dårligt, så den er bedst at iagttage. Halen kan smides og vokser ud igen som en mere afrundet stump.

Udbredelse og levested

Arten findes kun i Kina, i Turpan-lavningen i den autonome region Xinjiang. Den er fundet fra omkring 100 m under havets overflade op til ca. 470 meters højde, og det samlede område, den forekommer i, anslås til knap 7.000 km².

Typeeksemplaret blev oprindelig angivet fra oasen Ssatschsheu (Dunhuang) i Gansu, men arten findes ikke dér, og etiketten er sandsynligvis blevet forvekslet. Fund uden for Turpan-lavningen på kortet stammer fra dyr i fangenskab eller fejlbestemmelser.

> **Oprindelig udbredelse:** Kina.

LEVESTED

Gekkoen lever i tørt krat og sandørken. Turpan-lavningen er et af de tørreste og varmeste steder i Kina, med en årlig nedbør på kun omkring 16 mm. Dødt træ og gamle buske er vigtige som skjul, fourageringssted og til at regulere temperaturen. Om dagen ligger dyret i selvgravede gange, der ofte er over 20 cm dybe, og om natten kommer det frem, aktivt ved temperaturer fra omkring 17 til 41 °C.

Fra oktober til slutningen af marts overvintrer gekkoen i sin hule. Om foråret lever den mest af myrer og biller, men fra juli, når kapersbuskens frugter modner, kan frugterne udgøre størstedelen af kosten. Gekkoen spreder kapersens frø, hvilket er usædvanligt for en gekko.

Pasning

TERRARIET

Et par skal have et terrarie på mindst 90 × 45 × 45 cm (længde × bredde × højde). Et enkelt dyr kan klare sig i 60 × 40 × 40 cm, men større er altid bedre, fordi gekkoen er aktiv og går meget rundt om natten. Bundarealet betyder mere end højden, da den lever på jorden.

Brug et 10-15 cm tykt lag af vasket legesand blandet med ler eller ørkenjord, så dyret kan grave gange, der holder. Det dybe sand beskytter også de skrøbelige æg. Indret med flere skjul af korkrør, flade sten og bark, mindst ét i den varme og ét i den kølige ende. Sten skal stå direkte på bunden af terrariet og ikke ovenpå sandet, så de ikke vælter ned over dyret, når det graver.

Terrariet skal have god ventilation og en tør bund. Stil vandskål og eventuelle foderskåle på en flad sten, så der ikke kommer sand i.

TEMPERATUR

Gekkoen skal have en tydelig temperaturgradient med 26-30 °C om dagen og et varmt område på 32-35 °C under en varmelampe eller over en varmeplade. Om natten må temperaturen falde til 17-20 °C eller almindelig stuetemperatur.

Der findes kun få dokumenterede tal for netop denne art. Tallene bygger på erfaringer med arten i terrarier (omkring 27-28 °C om dagen og 35 °C lokalt) og med den nært beslægtede *Teratoscincus scincus*. Brug termostat og et digitalt termometer i begge ender.

I naturen overvintrer arten fra oktober til marts. I terrariet bruges en kølig periode på omkring to måneder ved ca. 15 °C, hvor varmelampen er slukket. Kun dyr i god kondition må gå i vinterhvile.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra en af Kinas tørreste egne og skal holdes tørt med 20-40 % luftfugtighed. Spray ikke hele terrariet. Et lille fugtigt skjul med let fugtig sphagnum hjælper dyret med hudskiftet og giver det et sted at søge fugt.

Hav altid en lav skål med frisk vand, som skiftes jævnligt. Konstant fugtigt sand giver hudproblemer og svamp, så sandet skal være tørt det meste af tiden. Æggene skal også holdes tørt, se afsnittet om inkubation.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Inkubation af æg

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og klarer sig uden UVB, når foderet er pudret med D3-vitamin. Der kan alligevel gives et svagt UVB-rør i den varme ende, så UV-indekset højst er omkring 1-2 dér, hvor dyret kan komme, med skjul og skygge ved siden af. Det er ikke undersøgt for arten, og UVB er derfor angivet som valgfrit.

Brug en dagslængde på omkring 12 timer om sommeren og 10 timer om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Om natten skal terrariet være mørkt. Er der brug for natvarme, så brug et keramisk varmelegeme eller en varmeplade, ikke farvet lys.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

I terrariet lever gekkoen af insekter. Giv varieret levende føde: fårekyllinger, græshopper, dubia-kakerlakker og af og til melorme. Voksmøllarver er godbidder og skal kun være en lille del af kosten. Insekterne skal være mindre end afstanden mellem dyrets øjne.

Voksne dyr fodres hver anden eller tredje dag, unger dagligt. Arten bliver let for fed, så hold øje med vægten og halerodens omfang. Pudr insekterne med kalk ved de fleste måltider og med et vitaminpulver med D3 en gang om ugen. Har dyret UVB, kan der gives mindre D3.

I naturen spiser arten også frugt, især kapers. Det er ikke vist, at frugt er nødvendig i fangenskab, men du kan prøve at tilbyde en smule moden frugt eller frugtgrød til gekkoer som afveksling.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gekkoen er sky og nervøs og ligger skjult i sin hule om dagen. Mange dyr bliver aldrig rigtig tamme, og håndtering stresser dem og kan få dem til at smide halen. Tag dem kun op, når det er nødvendigt, og så lavt over et blødt underlag. Tag aldrig fat i halen.

I naturen lever dyrene mest alene, men han og hun ses af og til i samme hule. I terrariet holdes de enkeltvis eller parvis. Hold aldrig to hanner sammen. Voksne dyr kan æde unger, så ungerne skal have deres egen boks. Hold øje med bid og skader, og skil parret ad, hvis der opstår uro, eller det ene dyr taber sig.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kendes på det bredere hoved og på de to buler ved halens rod, hvor hemipenis sidder. Der findes ingen pålidelige tal for, hvornår arten bliver kønsmoden. Sæt først dyrene i avl, når de er fuldt udvoksede og i god kondition. Hunner, der er for små eller tynde, mister let kalk og kan tage skade af æglægningen.

PARRING

Vinterhvilen er nøglen til avl, og dyr uden en kølig periode yngler sjældent. Den varer typisk omkring to måneder ved ca. 15 °C med kortere dage, og dyrene fodres ikke i den periode. Hæv derefter temperatur og dagslængde over et par uger, og fodr rigeligt.

Par og små grupper kan fungere, og et par, der går godt sammen, kan blive sammen. Arten er kun opdrættet i begrænset omfang, så vær forberedt på at prøve dig frem.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger ét eller to hårdskallede, men meget skrøbelige æg ad gangen og op til fire kuld om året. Hun graver æggene ned i tørt sand, gerne under buske i naturen. Giv hende et område med 10-15 cm dybt, løst sand i den varme ende, så æggene ikke bliver knust, når hun bevæger sig.

Giv hunnen rigeligt med kalk og insekter i sæsonen, og stop avlen, hvis hun taber sig.

INKUBATION

Æggene skal inkuberes på tørt substrat. Fugtigt substrat dræber fostrene. Læg dem i tørt sand i en ventileret boks uden at vende dem. Der kan stå en lille kop vand i boksen, men uden for substratet og uden kontakt med æggene, så luften ikke bliver helt tør.

Ved 28 °C klækker æggene efter omkring 90 dage. Tallene for arten er få, så regn med 70-110 dage afhængigt af temperaturen. Hos den nært beslægtede *Teratoscincus scincus* angives 90-110 dage ved knap 28 °C. Det vides ikke, om temperaturen bestemmer kønnet. Vent længe, før du kasserer et æg.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er små og nervøse. Hold dem enkeltvis i en lille faunaboks med tørt sand, et skjul, et lille fugtigt skjul og en lav vandskål, ved samme temperaturer som de voksne. Giv dem dagligt små fårekyllinger eller andre små insekter pudret med kalk, og hold øje med vægten.

Nogle unger er svære at få i gang med at spise. Der findes ikke pålidelige tal for vækst, så hold øje med kropsformen. Flyt dem til et større terrarie med dybt sand, når de vokser.

Sundhed og typiske fejl

Der findes næsten ingen dyrlægelitteratur om netop denne art, så rådene bygger på erfaringer med slægten og andre ørkengekkoer. De typiske problemer er:

- For meget fugt, som giver svamp, hudinfektioner og dårlige hudskifter. Hold sandet tørt med kun ét lille fugtigt skjul.
- Fedme af for mange fede insekter som melorme og voksmøllarver. Variér foderet, og hold øje med halerodens omfang.
- Mangel på kalk og D3-vitamin, især hos avlshunner og unge dyr. Det giver bløde knogler og rystelser. Pudr foderet.
- Sand, der sluges sammen med foderet. Giv gerne insekterne i en glat skål.
- Tabt hale efter håndtering eller slagsmål. Den vokser ud igen, men bliver mere afrundet.
- Vinterhvile for dyr, der er tynde eller syge. Kun sunde dyr i god kondition må gå i hvile.

Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger eller har hævelser, hudsår eller besværet vejrtrækning.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.